

Δελτίο
Πολιτικής
Ανάλυσης
και Εκτίμησης

Αριθμός

80

Δεκέμβριος 2023



ΔΙΚΤΥΟ

ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Αλλαγή τακτικής στην αντιμετώπιση της Ουκρανικής κρίσης



Αλλαγή τακτικής στην αντιμετώπιση της Ουκρανικής κρίσης

Νικήτας Σίμος 12/12/2023

Το Ευρωπαϊκό εγχείρημα συνεχίζει να δοκιμάζεται σκληρά τα τελευταία χρόνια, καθώς μετά την πανδημία βιώνει, μεταξύ άλλων, τον πόλεμο στην Ουκρανία, και τα αποτελέσματα της ενεργειακής κρίσης που αυτός προκάλεσε. Το ίδιο σε σημαντική έκταση ισχύει και για τις ΗΠΑ. Ίσως είναι η κρίσιμη στιγμή για την Δύση αφού επαναξιολογήσει τις αρχές και τους στόχους της να λάβει σοβαρά υπόψη τις αλλαγές στο διεθνές πολιτικό γίγνεσθαι και να πάρει αποφάσεις για τις γεωπολιτικές προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει, με προεξάρχουσα την Ρωσική απειλή στην Ουκρανία.

[2]

Η αντίληψη για το Ευρωπαϊκό εγχείρημα και τις ΗΠΑ.

Μία μεγάλη πρόσφατη έρευνα της διεθνούς κοινής γνώμης (1) με αποδέκτη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, έδειξε ότι αναδύεται μια νέα τάση, σύμφωνα με την οποία οι πολίτες προτιμούν ευέλικτες διεθνείς σχέσεις για τις χώρες τους.

Στην περίπτωση της εθνικής ασφάλειας οι προτιμήσεις κλείνουν υπέρ της συνεργασίας με τις ΗΠΑ, ενώ για τις οικονομικές σχέσεις το προβάδισμα δίνεται στην Κίνα. Η Ευρώπη και οι ΗΠΑ με τις αξίες τους και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι οι ελκυστικότεροι χώροι διαμονής.

Όμως αν και τα Δυτικά πρότυπα ζωής είναι επιθυμητά, γεγονός το οποίο προκαλεί το μεταναστευτικό κύμα, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα εμπιστοσύνη των πολιτών των τρίτων χωρών στο Ευρωπαϊκό πολιτικό εγχείρημα και γενικότερα στην υπεροχή των συστημάτων των Δυτικών κοινωνιών. Πολλοί εκτός της Δύσης αμφιβάλλουν, αν η ΕΕ και οι φιλελεύθερες κοινωνίες θα επιβιώσουν και κατά την άποψή τους κρίσιμος είναι ο ορίζοντας των επομένων 20 ετών ⁽¹⁾. Αυτό γίνεται περισσότερο

Η Δύση πρέπει να πάρει αποφάσεις για τις γεωπολιτικές προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει, με προεξάρχουσα την Ρωσική απειλή στην Ουκρανία.

εμφανές στα θέματα πολέμου και ειρήνης, όπου φαίνεται να υπάρχει σοβαρή αμφιβολία για το εάν η Δύση μπορεί να καθορίσει το αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία. Οι πλειοψηφίες στις, Κίνα, Ινδονησία, Σ. Αραβία, Ν. Αφρική και Τουρκία, πιστεύουν ότι η Ρωσία είναι πιθανό να κερδίσει τον πόλεμο μέσα στα επόμενα 5 χρόνια⁽¹⁾.

Μόνο στις ΗΠΑ κυριαρχεί η άποψη ότι τον πόλεμο μάλλον θα κερδίσει η Ουκρανία, ενώ στην Ευρώπη αντίθετα μόνο ένα 38% των πολιτών πιστεύουν κάτι τέτοιο. Είναι ακόμη ενδιαφέρον, ότι εκτός Ευρώπης, 73% εκείνων οι οποίοι θεωρούν πιθανή μια κατάρρευση της ΕΕ την συνδυάζουν με μια Ρωσική νίκη⁽¹⁾. Όπως φαίνεται από τα προηγούμενα, η αξιοπιστία του Ευρωπαϊκού εγχειρήματος παρουσιάζει υψηλή συσχέτιση με το αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία.

Τακτικό τέλμα

Όλες οι απόψεις συγκλίνουν ότι η Ουκρανική αντεπίθεση του καλοκαιριού δεν απέδωσε τα αναμενόμενα, καθώς οι στρατιωτικές δυνάμεις της χώρας προέλασαν μόλις 17 χλμ. ανακαταλαμβάνοντας περίπου το 18% από το έδαφος το οποίο έχουν καταλάβει οι Ρώσοι. Ο αρχηγός των Ουκρανικών δυνάμεων V. Zaluzhny μίλησε για τέλμα στο μέτωπο⁽²⁾ και ότι θα χρειαζόταν μεγάλη τεχνολογική υπεροχή για να αρθεί το αδιέξοδο.

Επίσης τα αποθέματα των Δυτικών χωρών σε πολεμοφόδια δεν είναι ανεξάντλητα και όπως φαίνεται η παραγωγική δυνατότητά τους για επιπλέον βοήθεια έχει φθάσει στο όριο της.

Η ΕΕ είχε νωρίτερα μέσα στον χρόνο υποσχεθεί την παράδοση 1 εκατομ. οβίδων στο Κίεβο μέχρι τον επόμενο Μάρτιο. Μέχρι στιγμής έχει παραδοθεί το 30% περίπου και σε πρόσφατη σύσκεψη των υπουργών άμυνας των χωρών μελών διατυπώθηκαν επιφυλάξεις για το κατά πόσο η ΕΕ θα τηρήσει την υπόσχεσή της⁽³⁾. Ακόμη, υπάρχει ένα ερωτηματικό για το κατά πόσον το 1 εκατομ. οβίδες ήταν ρεαλιστική εκτίμηση για τις υπάρχουσες δυνατότητες παραγωγής.

Παρεμφερής, είναι η εικόνα και στις ΗΠΑ, όπου η κατάσταση επιδεινώθηκε από τις ανάγκες ενίσχυσης του Ισραήλ στον πόλεμο της Γάζας. Χαρακτηριστικά, το Πεντάγωνο αποφάσισε να τροφοδοτήσει το Ισραήλ με δεκάδες χιλιάδες οβίδες των 155mm, οι οποίες ήταν προγραμματισμένες αρχικά για την Ουκρανία⁽⁴⁾. Παρά τις αντίθετες διαβεβαιώσεις, όλοι συγκρατούν τις προ μηνών φήμες ότι τα αποθέματα της Δύσης παρουσίαζαν ελλείψεις, καθώς υπήρχε υψηλή ανάλωση στο μέτωπό της Ουκρανία. Ακόμη, πχ μόλις τον Νοέμβριο εμφανίστηκε στην γραμμή του μετώπου ένα Αμερικανικής προέλευσης άρμα M1A1 Abrams⁽⁵⁾. Έχουν παραδοθεί 31 άρματα αυτού του τύπου από τον Σεπτέμβριο, αλλά δεν έχουν ακόμη εμπλακεί σε δράση, ενώ χρησιμοποιούνται ελαφρότερα τύπου Bradley και Leopard. Δεν είναι ακόμη τυχαίο, ότι σύμφωνα με δημοσίευμα της Bild⁽⁶⁾ η Γερμανία και οι ΗΠΑ θα προσπαθήσουν να πείσουν την Ουκρανία να διαπραγματευθεί με την Ρωσία, ελέγχοντας τις παραδόσεις όπλων. Όπως όμως φαίνεται, δεν είναι μόνο η διαθεσιμότητα του εξοπλισμού και των πολεμοφοδίων που περιορίζουν την δράση των Ουκρανικών δυνάμεων, αλλά και εγγενείς διαφαινόμενες αδυναμίες του στρατιωτικού προσωπικού.

Σύμφωνα με την Guardian⁽⁷⁾, η Ουκρανική κυβέρνηση προσπαθώντας να διατηρήσει την μάχιμη ικανότητα του έμψυχου δυναμικού και να αναπληρώσει

σοβαρές απώλειες, αναζητά νέους τρόπους στρατολογίας. Υπάρχουν πληροφορίες, ότι σύντομα θα ανακοινώσει την χρήση ιδιωτικών εταιρειών, οι οποίες θα πραγματοποιούν στοχευμένες προσλήψεις και θα κατανέμουν το προσωπικό σε ρόλους συμβατούς με την ειδικευση, την εμπειρία του, και τις ανάγκες επί του πεδίου.



Πολιτικοί δισταγμοί.

Παρεμφερής αβελτηρία και δισταγμοί παρατηρούνται και στο πολιτικό πεδίο. Στις αρχές Νοεμβρίου η Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ ενέκρινε νομοσχέδιο για την παροχή \$14 δισεκ. επιπλέον βοήθειας στο Ισραήλ, στο οποίο όμως παραμένει αντίθετη (½) η Γερουσία και ο Λευκός Οίκος. Ο λόγος είναι ότι το νομοσχέδιο αυτό δεν συμπεριελάμβανε πρόβλεψη για βοήθεια προς την Ουκρανία ⁽⁹⁾ και άλλες προτεραιότητες στο εξωτερικό, όπως είχε ζητήσει ο πρόεδρος Μπάϊντεν (\$106 δισεκ. - από τα οποία \$60 δισεκ. για την Ουκρανία -). Αυτή η εξέλιξη είναι ενδεικτική της κριτικής θέσης την οποία υιοθετούν τα Αμερικανικά όργανα για τα μεγέθη και την κατεύθυνση των δαπανών, απηχώντας και την κοινή γνώμη.

Σύμφωνα με έρευνα του NBC news (Νοεμ. 10-14) η πλειονότητα των Αμερικανών ψηφοφόρων (74%) υποστηρίζουν περισσότερο την χρηματοδότηση της ασφάλειας των νοτίων συνόρων με το Μεξικό, παρά την υποστήριξη ξένων χωρών οι οποίες έχουν εμπλακεί σε συγκρούσεις ⁽⁹⁾. Το 77% των Δημοκρατικών είναι υπέρ της υποστήριξης της Ουκρανίας, ενώ μόνο το 35% των Ρεπουμπλικάνων, ένδειξη η οποία έχει ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση εκλογής Ρεπουμπλικάνου προέδρου.

Παράλληλα, η Ουκρανία έχει ειδοποιήσει, ότι οι χρονοβόρες διαβουλεύσεις μεταξύ των Ευρωπαϊκών πρωτευουσών για την ανανέωση της χρηματοδότησης προς το Κίεβο ενέχουν τον κίνδυνο η χώρα να αποσταθεροποιηθεί. Οι Βρυξέλλες έχουν προτείνει ένα πακέτο βοήθειας 50 δισεκ. Ευρώ προς την Ουκρανία για τα επόμενα 4 χρόνια, το οποίο οι Ευρωπαίοι εταίροι συζητούν για μήνες χωρίς να προβλέπεται η έγκρισή του μέχρι το τέλος του χρόνου ⁽¹⁰⁾. Τα κράτη μέλη της ΕΕ γενικά συμφωνούν με την βοήθεια (17 δισεκ. επιχορήγηση και 33 δισεκ. μακροχρόνιο δάνειο) προς το Κίεβο, αλλά δεν μπορούν να συμφωνήσουν για προϋπολογισμό επιπλέον 50 δισεκ. για δαπάνες σχετικά με την μετανάστευση, εξυπηρέτηση δανείων κ.α, τα οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφασίσει να συμπεριλάβει σε ενιαία πρόταση με την βοήθεια. Η κύρια αντίδραση προέρχεται από την Γερμανία, όπου το συνταγματικό δικαστήριο αποφάσισε ότι δεν είναι δυνατόν να παρουσιασθούν ενιαία οι δύο προτάσεις. Ας σημειωθεί ότι η Γερμανία καλύπτει το 25% των εξόδων του κοινοτικού προϋπολογισμού ⁽¹⁰⁾.

Αλλαγή τακτικής.

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία προκάλεσε την άμεση και ηρωική αντίδραση των Ουκρανών για την υπεράσπιση της πατρίδας τους. Ο στόχος προφανώς παραμένει, όμως τόσο η Ουκρανία όσο και οι σύμμαχοι της πρέπει να αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα με ρεαλισμό και να μελετούν επιλογές προτού τις αποφασίσουν άλλοι.

Ο αρχηγός των Ουκρανικών δυνάμεων Zaluzhny εκτιμά, ότι η Ρωσία έχει βελτιώσει την αντι-αεροπορική άμυνά της και θα διατηρήσει την «υπεροχή σε όπλα, μηχανικό εξοπλισμό, πυραύλους και πολεμοφόδια για μεγάλο χρονικό διάστημα» ⁽¹⁾.

Ίσως λοιπόν είναι η στιγμή για ένα **σχεδιασμό οικονομίας δυνάμεων, που θα μπορούσε να συνδυασθεί με προτάσεις της Ουκρανικής κυβέρνησης για κάποια μακροχρόνια ανακωχή, η οποία θα επέτρεπε και βήματα προς την οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση της χώρας. Ο ρόλος των Δυτικών συμμάχων σε μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν κρίσιμος, δίνοντας την αναγκαία υποστήριξη προκειμένου να προβεί η ουκρανική κυβέρνηση σε μια τέτοια κίνηση.**

Άλλωστε, ο διεθνής παράγων έχει ταχθεί υπέρ μιας ειρήνευσης, αν πχ λάβουμε υπόψη την Κινεζική πρόταση 12 σημείων του περασμένου Φεβρουαρίου ⁽¹²⁾, τις προτάσεις των Αφρικανικών ηγετών στην Μόσχα τον Μάιο κ.α. Ακόμη και ο πρόεδρος Πούτιν στην πρόσφατη (22/11) διαδικτυακή σύσκεψη των G20 την οποία οργάνωσε η Ινδία, δήλωσε ότι «η Ρωσία ποτέ δεν απέκλεισε ειρηνευτικές συνομιλίες με την Ουκρανία».

Δεδομένου ότι από πέρυσι έχει ληφθεί η απόφαση αύξησης των στρατιωτικών δαπανών των χωρών μελών της ΕΕ, η δυνατότητα ευρωπαϊκής πολεμικής βοήθειας προς το Κίεβο θα αύξανε, και στο πλαίσιο μιας νέας τακτικής, η αποτελεσματικότερη αμυντική οργάνωση των Ουκρανικών δυνάμεων θα έδινε καλύτερες προοπτικές σε μια ειρηνευτική διαδικασία. Είναι σημαντικό, η Ουκρανία και οι σύμμαχοί της να προετοιμάσουν οι ίδιοι το μέλλον και να προετοιμαστούν για οποιαδήποτε ασυνέχεια στην οποία θα μπορούσε να οδηγήσει η εκλογή διαφορετικής ηγεσίας στις ΗΠΑ, πχ εκλογή Τραμπ.

Παράλληλα, με στόχο μια μακροχρόνια ανακωχή και στο βάθος ειρήνευση, θα μπορούσε επί τούτου να δημιουργηθεί μια **Διάσκεψη Ειρήνης, υπό Ευρωπαϊκή αιγίδα, όπου θα μπορούσαν να συνέρχονται αντιπρόσωποι κατά βάση της Ουκρανίας, των Δυτικών χωρών και της Ρωσίας.** Ακόμη, σε μια προβολή ευρύτερης επιρροής της ΕΕ στην περιοχή θα πρέπει να υπάρξει εμφανής εντατικοποίηση της συνεργασίας της με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, την Μολδαβία, και την Αρμενία. Αυτά, με τις απαραίτητες συναινέσεις με το NATO.

Θέλουμε να πιστεύουμε και είναι η ευχή μας, η Ευρώπη να υιοθετήσει ένα περισσότερο δυναμικό βηματισμό συμμετέχοντας με αποφασιστικότητα στις εξελίξεις που αφορούν τουλάχιστον την γειτονιά μας.

Η Ομάδα του Δικτύου

Υπεύθυνος: **Νικήτας Σίμος Ph.D,**

Οικονομολόγος, Γεωπολιτικός Αναλυτής - Συνεργάτης του Δικτύου

Αναφορές

1. ECFR, ecfreu, Policy Brief 15 November 2023
2. Economist.com/Europe/2023/11/01/Ukraine-commander-in-chief
3. euronews.com/my-europe/2023/11/14/eu-countries-failing-to-meet-ammunition-production-demands-for-ukraine
4. axios.com>2023/10/19>us-israel-artillery
5. yahoo.com/Ukraine-russia-war-first-us-151043582
6. yahoo.com/bild-us-germany-quietly-seek
7. theguardian.com>world>2023
8. edition.cnn.com/2023/12/06/politics/senate-israel-ukraine-border-security
9. yahoo.com/more-voters-back-funding-u-120000839
10. Financial times 28/11/2023
11. Foreign Affairs 28/11/2023
12. news.sky.com/story/Ukraine-war-china-unveils-12-point-peace-plan

Κινεζικό ειρηνευτικό σχέδιο 12 σημείων

(Μτφρ. Αρθρογράφου)

- Σεβασμός στην κυριαρχία όλων των χωρών
- Εγκατάλειψη της νοοτροπίας του ψυχρού Πολέμου
- Παύση εχθροπραξιών
- Έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών
- Επίλυση ανθρωπιστικής κρίσης
- Προστασία αμάχων και αιχμαλώτων πολέμου
- Διατήρηση πυρηνικών σταθμών ασφαλών
- Μείωση στρατηγικών κινδύνων
- Διευκόλυνση εξαγωγών σιτηρών
- Άρση μονομερών κυρώσεων
- Διατήρηση βιομηχανικών και τροφοδοτικών αλυσίδων σταθερών
- Προώθηση μετα-πολεμικής ανασυγκρότησης